Hukuk Bölümü 2008/225 E., 2008/256 K.

- **167 SAYILI YERALTI SULARI HAKKINDA KANUN UYARINCA VERİLEN İDARİ PARA CEZASI**
- **İDARİ YAPTIRIM TÜRLERİ**

- 5326 S. KABAHATLER KANUNU [Madde 3]
- 5326 S. KABAHATLER KANUNU [Madde 16]
- 5326 S. KABAHATLER KANUNU [Madde 19]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 14]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 27]

"İçtihat Metni"

O L A Y

: Muğla Valiliği İl İdare Kurulu Müdürlüğü'nün 11.10.2007 gün ve 1057 sayılı işlemi ile, davacının "yeraltı suyu kullanma belgesi" almadan izinsiz derin kuyu inşa ettirdiği, 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'a göre kuyular açılmadan önce yeraltı suyu arama belgesi ve bu arama belgesine dayanılarak açıldıktan sonra bir ay içerisinde yeraltı suyu kullanma belgesi alınmasının zorunlu olduğu, bu durumda, yapılan işin Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un 18. maddesinin (a) bendine girdiği anlaşıldığından, 6.5.2003 tarih ve 25100 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4854 sayılı Kanun'un 1. maddesinin 23. bendi ve 5. maddesi gereğince davacı adına para cezası verilmesine karar verilmiştir.

Davacı vekili, para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

MUĞLA SULH CEZA MAHKEMESİ; 3.12.2007 gün ve Değişik İş E:2007/790 sayı ile, itiraz eden vekilinin, Muğla İl İdare Kurulu Müdürlüğü'nün 11.10.2007 tarihli kararları ile, müvekkili hakkında Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un 18. maddesinin (a) bendi gereğince 694.-YTL para cezası verildiğini, İl Özel İdare Müdürlüğü'nce verilen idari para cezasının usul ve yasaya aykırı olup, takdir edilen idari para cezasının ortadan kaldırılarak iptaline karar verilmesini talep ve dava ettiği, itiraz eden hakkında Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un 18. maddesinin (a) bendine girdiği belirlenen itiraz edene ait kuyu ile ilgili 6.5.2003 tarihinde yayımlanan 4854 sayılı Yasa'nın 7. maddesinin 23. bendi ve 5. maddesi kapsamında Muğla Valiliği İl İdare Kurulu Müdürlüğü'nce 11.10.2007 tarihinde 694.-YTL para cezası verildiği görülmekle, 24.4.2003 tarih ve 4854 sayılı Yasa'nın 5. maddesi ile değişik 167 sayılı Yer Altı Suları Kanunu'nun 18. ek fıkrası gereğince bu Kanundan dolayı verilen idari para cezalarına karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç 7 gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebileceğinin düzenlendiği, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesinin l/a bendi gereğince, "bu kanunun idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanır" düzenlemesi karşısında, 5560 sayılı Yasa ile getirilen değişiklik hükmü uyarınca itiraz eden hakkında uygulanan idari para cezasına yönelik itirazı inceleyecek olan yargı yeri idari yargı olmakla, itiraz edenin vaki talebi ile ilgili idari yargıya başvurulması gerektiği, Mahkemelerinin görevsiz olduğu kanaatine varıldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, söz konusu idari para cezasının kaldırılması istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

MUĞLA 1. İDARE MAHKEMESİ; 6.3.2008 gün ve E:2008/399, K:2008/432 sayı ile, davanın, davacı tarafından "yeraltı suyu kullanma belgesi" alınmadan derin kuyu açtırdığından bahisle, 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun uyarınca 694,00YTL idari para cezası ile cezalandırılmasına ilişkin 11.10.2007 tarihli işlemin iptali istemiyle açıldığı, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 142. maddesinde, mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usullerinin kanunla düzenleneceğinin öngörüldüğü, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun muhtelif maddelerinden söz ederek, 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un idari para cezalarına karşı yetkili idare mahkemelerine itiraz edilebileceğine ilişkin 18. maddesinin son fıkrasının, 5728 sayılı Yasa'nın 270. maddesiyle, "Bu Kanunda yazılı olan idari para cezaları mahalli mülki amir tarafından verilir" şeklinde değiştirildiği anlaşılmakta olup, anılan değişiklikle, idarî para cezalarına karşı idare mahkemesine dava açılacağına ilişkin hükmün kaldırıldığının anlaşıldığı, bu durumda; dava konusu uyuşmazlığa uygulanacak ilgili Yasada, yukarıda anılan yasa ile yapılan değişiklik sonrasında idarî yargı merciine dava açılabileceğine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmaması ve idarî yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında idarî yargının görev alanına giren kararların da verilmemesi nedeniyle, dava konusu idarî para cezasının görüm ve çözümünün adlî yargı mercilerinin görev alanında bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, karara itiraz edilmeyerek kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Habibe ÜNAL, O.Cem ERBÜK, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 13.10.2008 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulunun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği...

...."açıkça belirtilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasanın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren Mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği, Başkanlıkça adli yargı dosyasının da ilgili Mahkemesinden getirtildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ahmet BEŞİNCİ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 167 sayılı Kanun'un 4854 sayılı Kanun'un 1. maddesinin A-23. bendi ve 5. maddesi ile değişik 18. maddesine göre verilen para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

16.12.1960 gün ve 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un "Yeraltı sularının mülkiyeti" başlığını taşıyan 1. maddesinde, "Yeraltı suları umumi sular meyanında olup Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bu suların her türlü araştırılması, kullanılması, korunması ve tescili bu kanun hükümlerine tabidir" denilmiş; 4854 sayılı Kanun'un 1. maddesinin A-23. bendi ile, 16.12.1960 tarihli ve 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanunun; 18 inci maddesinin (a) bendinde yer alan "500 liradan 3000 liraya kadar ağır para cezası" ibaresi "altıyüzdoksandörtmilyon lira idarî para cezası", aynı maddenin (b) bendinde yer alan "500 liradan 1500 liraya kadar ağır para cezası" ibaresi "üçyüzkırkyedimilyon lira idarî para cezası" şeklinde değiştirilmek suretiyle 18. maddenin (a) bendinde, belge almadan sekizinci maddedeki işleri yapanlar ile kasten yanlış bilgi verenlerin altıyüzdoksandörtmilyon lira idari para cezası ile cezalandırılacakları, ceza alınmakla beraber, kuyunun açılıp işletilmesinde Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünce bir mahzur görülmezse, sahibine gerekli belgenin verileceği, aksi halde, kuyunun kapatılacağı ve masrafının kuyuyu açtırandan alınacağı, tekerrürü halinde, cezanın iki misli olacağı ve o kimseye belge verilmeyeceği, kuyunun kapatılacağı ve masrafın kuyuyu açtırandan alınacağı düzenlemesine yer verilmiş; 4854 sayılı Kanun'un 5. maddesi ile de, Yeraltı Suları Hakkında Kanunun 18 inci maddesine, "Bu Kanunda yazılı olan idarî para cezaları o yerin en büyük mülkî amiri tarafından verilir. Verilen idarî para cezalarına dair kararlar ilgililere 11.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hâllerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. Bu Kanuna göre verilen idarî para cezaları 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Âmme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur" fıkrası eklenmiştir.

"Ceza hükümleri" başlığını taşıyan söz konusu 18. madde, 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'un 270. maddesiyle, "Bu Kanundaki vecibeleri yerine getirmeyenler bu hareketlerinden dolayı, diğer kanunlara göre suç oluşturmadığı takdirde, bu madde hükmüne göre cezalandırılırlar.

a) Belge almadan 8 inci maddedeki işleri yapanlar ile kasten yanlış bilgi verenler bin Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır. Ceza alınmakla beraber, kuyunun açılıp işletilmesinde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce bir mahzur görülmezse, sahibine gerekli belge verilir. Aksi hâlde, kuyu kapatılır ve masrafı kuyuyu açtırandan alınır.

b) 10 ve 11 inci madde hükümlerine aykırı hareket edenlerle arama, kullanma, ıslah ve tadil faaliyetleri sırasında konulan şartlara riayet etmeyenler, müracaat formlarında istenen bilgileri vermeyenler, 8 inci maddenin son fıkrasındaki mecburiyete riayet etmeyenler beşyüz Türk Lirasından ikibin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır. Ayrıca, kuyu kapatılarak masrafı açtırandan alınır.

Bu Kanunda yazılı olan idarî para cezaları mahallî mülkî amir tarafından verilir" şeklinde yeniden değiştirilmiştir. 5728 sayılı Kanun hükümleri 8.2.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Olayda, para cezasının kaldırılması istemiyle dava açılmış olup; 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'da yapılan son değişiklikle idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanun'un diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiş ve gerekçeli kararı 22.7.2006 gün ve 26236 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve iptal hükmünün, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş; yasama organı tarafından iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılmaması sürecinde, anılan madde hükmünün yürürlükte bulunduğu düşüncesiyle, aynı doğrultuda karar verilmeye devam edilmiş; yasama organı tarafından, Anayasa Mahkemesi'nce verilen altı aylık süre içinde iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılması halinde ise, işaret edilen yargı yerinin yeni düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren görevli olacağı belirtilmiştir.

Son olarak, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde "(1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır." denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun; idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterildiği durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna,bu nedenle Muğla Sulh Ceza Mahkemesi'nin 3.12.2007 gün ve Değişik İş E:2007/790 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 13.10.2008 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.